

Financiranje izvoza in investicij v tujini

PONUDBA SID LAHKO PRECEJ IZBOLJŠA POSLOVANJE PODJETJA

V razvitih gospodarstvih prodajne posle navadno financira prodajalec, pri čemer si pomaga z bančnimi posojili in drugimi načini financiranja. Podjetja so pri tem postavljeni pred več izzivov - kako čimbolj ugoditi kupcu in hkrati čimmanj tvegati ter kako pridobiti najugodnejša posojila za financiranje poslovanja.

MATEJA ŠIRNIK NEJEDLY

Nekatere rešitve na te izzive lahko slovenski izvozniki najdejo pri Slovenski izvozni družbi. Poleg zavarovanja izvoznih poslov in investicij v tujini jim namreč SID na različne načine pomaga tudi pri financiranju poslovanja.

Slovenska izvozna družba nudi slovenskim izvoznikom financiranje izvoznih poslov in investicij v tujini. S tem dopolnjuje možnosti financiranja podjetij iz lastnih sredstev ter financiranja poslov s strani poslovnih bank in drugih finančnih institucij.

SID financira izvozne posle tako v fazi priprave na izvoz kot tudi po dobavi, v domači ali tujih valutah (evrih ali ameriških dolarjih). Možne so tri oblike financiranja - refinanciranje kreditov bank ali drugih finančnih institucij, sofinanciranje izvoznih kreditov ter neposredno samostojno financiranje.

Sofinanciranje je oblika financiranja, pri kateri dobi dobavitelj (izvoznik/investitor) kredit za financiranje komercialnega posla sočasno s strani svoje poslovne banke in neposredno od SID. SID neposredno prevzame največ 80-odstotni delež skupnega kredita.

SID za uspešno nastopanje slovenskega gospodarstva na tujih trgih zagotavlja ugodne vire predvsem domačim podjetjem oziroma izvoznikom (kredit dobavitelju) ter tujim

kupcem slovenskega blaga in storitev ali njihovim bankam (kredit kupcu), vključno s kreditnimi linijami.

Kredit dobavitelju

Pri kreditih dobavitelju SID financira posle izvoza, priprave na izvoz ali izhodne investicije v obliki financiranja slovenskih podjetij - dobaviteljev, podobno pa tudi investitorjev

Programa za majhna in srednja podjetja

V sodelovanju s Kreditanstalt für Wiederaufbau (KfW) je SID pripravila program financiranja v tuji valuti, s katerim majhnim in srednjim podjetjem (MSP) zagotavlja srednjeročne in dolgoročne kredite za pripravo izvoza, predvsem tistim, ki se ukvarjajo s trgovino, industrijo in storitvenimi dejavnostmi.

Drugi program za MSP pa SID izvaja v sodelovanju s KfW in Razvojno banko Sveta Evrope, podpira pa ga Evropska komisija. Namenjen je financiranju dolgoročnih naložb MSP izključno prek izbranih bank slovenskih podjetij. Bistvena značilnost tega programa je, da omogoča koriščenje dolgoročnih sredstev tudi v tolarjih (z devizno klavzulo), in ne le v tujih valutah, ter možnost kreditov manjših vrednosti (do 50.000 evrov).

v tujini - v domači ali tuji valuti tako, da te posle skupaj z bankami sofinancira ali samostojno financira. Praviloma financiranje poteka tako, da SID bankam ali drugim finančnim institucijam refinancira kratkoročne ali dolgoročne kredite, ki jih te dajo izvoznikom oziroma investitorjem. Na ta način SID omogoči izvoznikom in investitorjem najem posojil pod konkurenčnimi pogoji.

Kredit tujemu kupcu

Pri tej storitvi SID financira izvozne posle v obliki kreditov tujemu kupcu ali njegovi banki, vključno s kreditnimi linijami v domači ali tuji valuti. Posli, ki se financirajo na ta način, so predvsem gradnja objektov, izvajanje investicijskih del, dobava in montaža opreme v tujini ter druge projektne storitve velikih pogodbenih vrednosti, izvoz kapital-skih in kvazikapitalskih dobrin (kot so stroji, oprema, transportna sredstva), dajanje v zakup (leasing) kapital-skih dobrin v tujino z možnostjo dokončne prodaje po izteku zakupa, neposredne investicije v tujini ter izvoz drugega blaga in storitev. Podobno SID finan-

zroča pa jim tudi težave, ki jih poskušajo reševati z najemanjem kreditov za financiranje svojega poslovanja.

Težave z denarnim tokom lahko podjetja rešujejo na različne načine. Eden od njih je denimo bančni kredit, ki ima tudi svoje pomanjkljivosti - predvsem zaradi dolgotrajnosti postopkov, omejitev pri bančnih limitih ali zaradi slabe bonitete oziroma majhne kreditne sposobnosti posojiljemalca. Alternativa je faktoring, ki poleg običajnega odkupa terjatev vključuje še dodatne storitve, zavarovanje pred rizikom neplačila, preverjanje bonitete kupcev, vodenje knjigovodstva terjatev za stranko ipd. Faktoring je trajen, s pogodbo določen odnos med faktorinško družbo in podjetjem, ki izdelke ali storitve prodaja na odloženo plačilo. Faktorinška družba od podjetja prevzame oziroma odkupi terjatve za takojšnje plačilo.

Celovit nabor storitev kreditnega zavarovanja in financiranja poslovanja, vključno s faktoringom, lahko podjetjem precej izboljša poslovanje - poveča konkurenčnost, obseg prodaje in njihovo gospodarsko varnost, olajša načrtovanje denarnih tokov ter omogoči in olajša dostop do virov financiranja.

cira tudi investicije slovenskih podjetij v tujini v obliki t.i. delničarskih ali ne-delničarskih posojil projektne podjetju, vključno z njihovo izdajo dolžniških vrednostnih papirjev.

Za lažje načrtovanje denarnih tokov

Plačilna nedisciplina, ki je dokaj pogosta tudi na slovenskem trgu, podjetjem dodatno otežuje načrtovanje in obvladovanje denarnih tokov, pov-

Mednarodna arbitraža

AKTIVNOSTI NACIONALNEGA ODBORA

Slovenski nacionalni odbor ICC je od svoje ustanovitve v letu 2001 aktiven tudi na področju mednarodne arbitraže ICC. Njegova aktivnost obsega tri osnovna področja. Prvo se odraža na institucionalni ravni in obsega sodelovanje slovenskih predstavnikov na arbitražnem sodišču ICC in v posebni komisiji ICC za arbitražo. Drugo področje delovanja izhaja iz pristojnosti nacionalnega odbora pri imenovanju arbitrov v posameznih arbitražnih postopkih, ki tečejo pred mednarodnim arbitražnim sodiščem ICC. Tretje področje obsega osnovni informacijski servis, ki ga slovenski nacionalni odbor v okviru gospodarske zbornice nudi našemu poslovnemu okolju na področju arbitraže ICC in drugih storitev ADR.

SABINA KAČ

Slovenija je z ustanovitvijo nacionalnega odbora ICC dobila možnost predlagati svojega predstavnika v Mednarodno arbitražno sodišče ICC (The ICC International Court of Arbitration). To arbitražno sodišče, ki je organizirano pri Mednarodni trgovinski zbornici v Parizu, je na svetu vodilna mednarodna arbitražna institucija z več kot osemdesetletno tradicijo. Njeno osnovno poslanstvo je zagotoviti učinkovite mehanizme za reševanje mednarodnih gospodarskih sporov med subjekti iz vseh držav sveta ne glede na politični in ekonomski sistem.

V okviru pristojnosti je slovenski nacionalni odbor že leta 2002 predlagal vrhovnega sodnika Franca Testena, sedaj predsednika vrhovnega sodišča Slovenije, za člana v tem uglednem mednarodnem arbitražnem sodišču. Franc Testen je bil ponovno imenovan za člana tudi v novem mandatsnem obdobju, ki teče od leta 2003 do leta 2005. S tem imenovanjem ima Slovenija svojega prvega nacionalnega predstavnika v najbolj uveljavljenem mednarodnem arbitražnem sodišču.

Mednarodni značaj arbitražnega sodišča ICC odraža že sama sestava in dinamika poslovanja sodišča, ki ima trenutno v tem mandatu 114 članov iz 77 različnih držav. Medtem ko se sodišče glede na zadeve sestaja mesečno na plenarnih sejah na sedežu sodišča v Parizu, dnevno poslovanje sodišča izvaja sekretariat sodišča, ki ima 50 stalno zaposlenih, od tega 30 pravnikov 22 nacionalnosti, ki nudijo servis v postopkih v kar 18 tujih jezikih. Takšna mednarodna zasedba omogoča, da arbitražno sodišče ICC izvaja storitve v kateremkoli svetovnem jeziku, kar je edinstvena prednost takšne mednarodne arbitražne institucije.

Komisija ICC za arbitražo

Pomembna oblika sodelovanja slovenskega nacionalnega odbora ICC je tudi spremljanje dela posebne komisije za arbitražo, ki deluje pri Mednarodni trgovinski zbornici v Parizu. Komisija za arbitražo, ki jo sestavljajo ugledni eksperti za mednarodno arbitražo z vsega sveta, je v okviru ICC pristojna za mednarodno arbitražo in druge oblike reševanja

sporov. Njena naloga je proučevati, razvijati in promovirati v svetovnem merilu storitve ICC na področju reševanja sporov. V letu 2002 so bile za razvoj novih storitev oblikovane štiri posebne delovne skupine, zadolžene za pripravo vzorčnih pravil in klavzul novih oblik reševanja sporov, upoštevajoč izražene potrebe poslovne prakse in uporabe informacijskih tehnologij v arbitražnih postopkih. V letu 2003 je komisija za arbitražo v okviru delovne skupine za ekspertize oblikovala nova pravila za ekspertne postopke, ki jih ICC že uporablja od 1. januarja 2003 v svojem Mednarodnem centru za ekspertize. V zaključni fazi je priprava vzorčnih pravil tako imenovanih »ICC Dispute Board Rules«, ki bodo učinkovito pripomoček podjetjem za reševanje vseh vprašanj in sporov, ki nastanejo že tekom izvedbe investicijskih in drugih kompleksnih projektov. V okviru slovenskega nacionalnega odbora področje dela komisije spremlja Stalna arbitraža pri GZS, ki je v Sloveniji osrednja nacionalna arbitražna institucija za domače in mednarodne gospodarske spore.

Pristojnosti Nacionalnega odbora ICC za imenovanje arbitrov

Vsi nacionalni odbori ICC imajo pomembno vlogo tudi pri imenovanju arbitrov v posameznih arbitražnih postopkih, ki tečejo pred Mednarodnim arbitražnim sodiščem ICC. V skladu z arbitražnimi pravili ICC ima nacionalni odbor posamezne države v določenih primerih pristojnost, da Med-

narodnemu arbitražnemu sodišču ICC, če tega ne stori sama stranka, predlaga imenovanje arbitra. Iz statističnega poročila ICC za leto 2002 je razvidno, da so nacionalni odbori posameznih držav kot nadomestni organ namesto strank kar v 78 odstotkih predlagali v imenovanje arbitra posameznika. V teh primerih, ko morata stranki iz dveh ali celo več držav izbrati skupnega arbitra, se praviloma stranke redkeje uspejo sporazumeti o imenovanju konkretnega arbitra.

Informacijski servis se izvaja v okviru GZS v različnih oblikah, zlasti s posredovanjem osnovnih informacij o arbitraži ICC in drugih tako imenovanih storitvah ADR, ki jih ICC v zadnjem obdobju intenzivno razvija in ponuja v paleti svojih storitev. Osnovne informacije so dostopne v okviru svetovanja, ki ga izvaja stalna arbitraža, prek njene spletne povezave s tujimi arbitražnimi institucijami (www.sloarbitration.org) ali direktno na spletni strani ICC www.iccarbitration.org. Posameznim podjetjem, ki imajo v pogodbah dogovorjeno pristojnost arbitraže ICC, so na razpolago tudi posamezne brezplačne publikacije ICC.

Da bi čim širšemu krogu omogočili dostop do publikacij ICC, bo nacionalni odbor v prihodnje aktivnosti še posebej usmeril v promocijske aktivnosti tudi na področju distribucije publikacij ICC. Posebna pozornost bo namenjena objavi aktualnih informacij o izobraževanju v okviru seminarjev, ki jih organizira ICC. ■